

Οι σηματοδοιήσεις της Μαγκιάς

ΤΟΥ ΓΙΩΡΓΟΥ ΘΑΛΑΣΣΗ

Είνα εντυπωσιακή, για μένα τουλάχιστον, η ευρύτητα με την οποία τα τελευταία χρόνια χρησιμοποιούνται οι λέξεις «μάγκας» και «μαγκιά». Ενώ, δηλαδή, μερικά χρόνια πριν, οι όροι αυτοί σηματοδοτούσαν ορισμένη κοινωνική ομάδα, που ίσως να χαρακτηριζόταν και περιθωριακή, στην εποχή μας έχει γενικευθεί σε τέτοιο βαθμό το πεδίο αναφοράς τους, ώστε να εμφανίζονται συνεχώς στις αξιολογικές διαδικασίες της ανδρικής κουλτούρας.

Σε παλαιότερες εποχές, ήταν σαφέστατα καθορισμένες οι κοινωνικές αξίες και οι απαιτήσεις του περιβάλλοντος. Και παρόλο που αυτές οι κοινωνικές αξίες και επιταγές καθορίζονταν από την ανδρική κοινότητα, κυρίως ήταν οι άνδρες αυτοί που έκαναν τις παραβάσεις.

Ομως και πάλι η ανδρική κοινότητα έχει διαμορφώσει τα άλλοθι για αυτές τις παραβάσεις, συνήθως επικουρούμενη από τις γυναίκες, για τις οποίες η μοναδική ελπίδα κοινωνικής καταξίωσης σχετιζόταν με την εξυπηρέτηση των ανδρικών θέσεων.

Ετσι, αν ένα μικρό αγόρι έκλαιγε, έπρεπε να ικανοποιηθούν αμέσως οι απαιτήσεις του, γιατί το κλάμα μπορούσε να έχει δυσάρεστες επιπτώσεις στο αναπαραγωγικό του σύστημα. Ιδιες επιπτώσεις μπορούσε να έχει και το ενδεχόμενο να του μυρίσει ένα φαγητό και να μην του προσφερθεί αμέσως.

Αργότερα, όταν μεγάλωνε, μπορούσε να παραφέρεται, γιατί τον έπνιγε το δίκιο του, ή μπορούσε να απατά τη γυναίκα του, γιατί ήταν ζώο πολυγαμικό. **Γενικά, οι παραβάσεις εις βάρος των γυναικών ήταν ανεκτές και συχνά επιθυμητές, επειδή ένας άνδρας επιβεβαιώνει τον ανδρισμό του μέσω της παράβασης.** Τα πράγματα δυσκόλευαν, αν η παράβαση είχε ως αποτέλεσμα να θιγεί κάποιος άλλος άνδρας και τότε πραγματικά εγειρόνταν τα θέματα τιμής.

Και αυτά όμως ήταν σαφή και ένας άνδρας ήξερε καλά τι έθιγε τη δική του τιμή, ή με ποιον τρόπο θα εθίγεται η τιμή ενός άλλου άνδρα. Πέρα, όμως, από τα θέματα αξιών, η κοινωνία λειτουργούσε περισσότερο διχοτομικά και όριζε σαφέστερα το καλό και το κακό, οι επιλογές ήταν πολύ λιγότερες και ευδιάκριτες. Αλλωστε, συχνά δεν επέλεγε το άτομο, αλλά η κοινωνία επέβαλε σε αυτό τη δική της επιλογή.

Στην εποχή μας, τα πράγματα είναι λιγότερο διακριτά. Οι έννοιες του καλού και του κακού δεν διαφέρουν μεταξύ τους με τον παλιό θεολογικό τρόπο, που ήξερε ο παπάς του χωριού. Τώρα πλέον, αναγνωρίζεται η πολυπλοκότητα των καταστάσεων και γι' αυτό συχνά καταφεύγουμε στις συμβουλές ειδικών, ψυχολόγων, παιδαγωγών, κοινωνιολόγων, με την ελπίδα ότι θα μας βοηθήσουν στις επιλογές μας.

Και τις πιο πολλές φορές δεν μας υποδεικνύουν ποια λύση να ακολουθήσουμε, αλλά μας βοηθούν να δούμε τις παραμέτρους των επιλογών μας.

Σε αυτόν τον κόσμο της έντονης αμφιβολίας, όπου συχνά η επιλογή οδηγείται από το τι είναι in και τι είναι out μέσα στην κοινωνική ομάδα, και γνωρίζοντας πόσο εύκολα διαφοροποιούνται και αυτοί οι κατάλογοι των in και out, οι πιθανότητες λανθασμένης απόφασης αυξάνονται κατά πολύ.

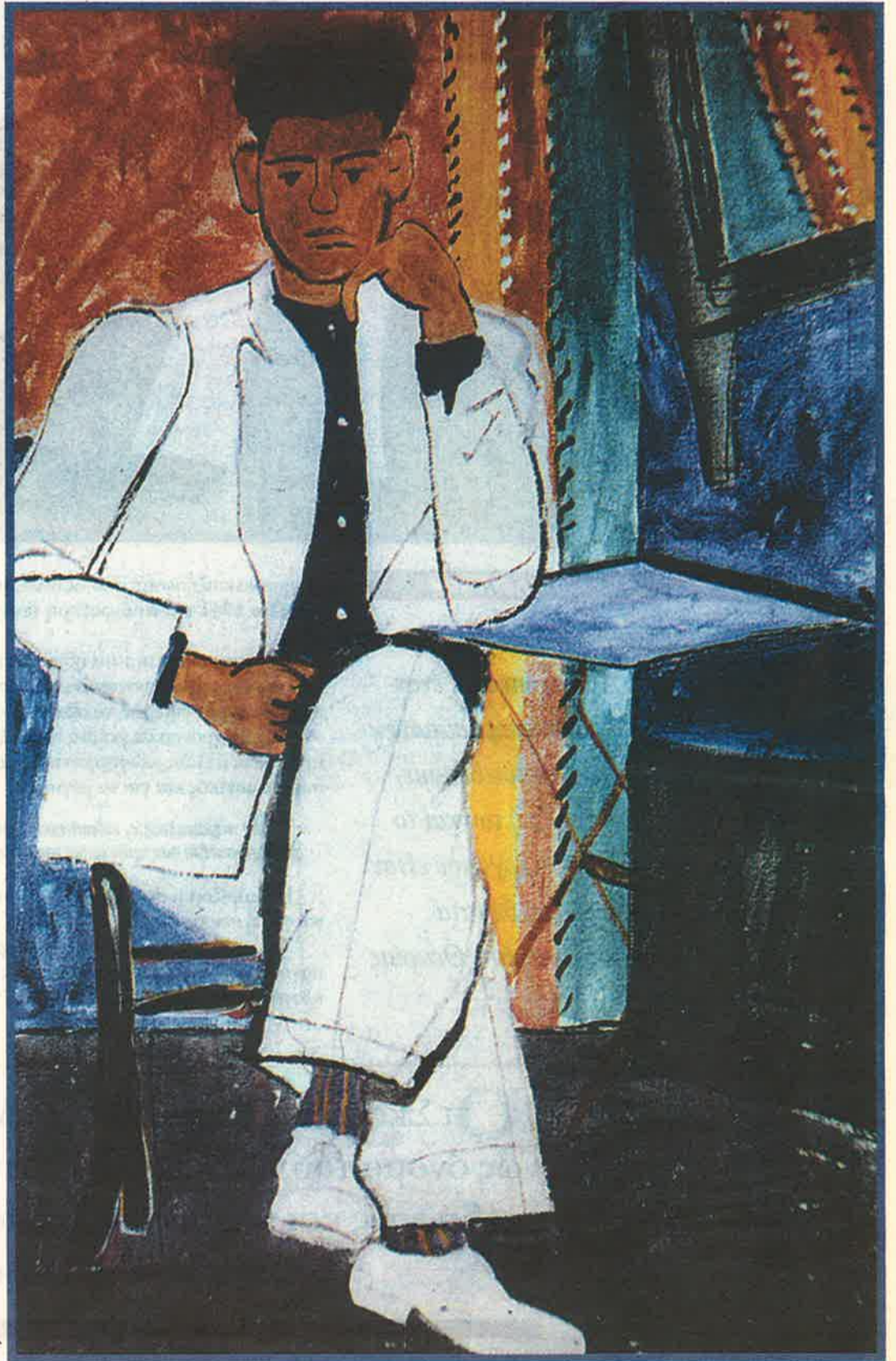
Η ανδρική κουλτούρα, όμως, δεν προσαρμόζεται εύκολα σε αυτές τις σύγχρονες ανάγκες και γι' αυτό δεν επιτρέπει να γίνονται λάθη από τους φορείς της, ούτε να παραμένουν σε ένα κλίμα αμφιβολίας.

Η ποιητική του ανδρισμού καθορίζει πολύ αυστηρά ότι ένας άνδρας πρέπει να είναι αποφασιστικός, γρήγορος στις κινήσεις του, αυθόρμητος, με αρχηγικά προσόντα και πρώτος στις αναμετρήσεις.

Όσο και αν έχει αμφισβητηθεί η αξία αυτών των προσόντων στην εποχή μας, δεν παύουν να διαμορφώνουν το ανδρικό στερεότυπο και να ελκύουν πολλά μέλη της σημερινής κοινωνίας. Ομως αυτά τα προσόντα και οι αξίες που εμπεριέχουν δεν συμβιβάζονται με το κλίμα αμφιβολίας και σκεπτικισμού, που θα έπρεπε να διακρίνει τη σημερινή κοινωνία.

Η σύγκρουση αποκαλύπτει ένα κενό στο σύστημα αξιών που καλύπτεται αφειδώς από το άλλοθι της μαγκιάς. Προσωπικά, δεν μπορώ να σκεφτώ άλλο άλλοθι που να έχει επινοηθεί από κάποια κουλτούρα και να δικαιώνει όλες ανεξαιρέτως τις πράξεις των μελών της, ακόμη και τις πιο αντιφατικές.

Η μαγκιά είναι το καταφύγιο των σημερινών ανδρών, για να δικαιώνουν όλες τις πράξεις τους και τις επιλογές τους. Γιατί μαγκιά είναι να τρως σε ακριβό εστιατόριο, αλλά μαγκιά είναι να τρως και σε φτηνό. Μαγκιά είναι να πληρώνεις ολόκληρο το λογαριασμό, όπως μαγκιά είναι να τον μοιράζεσαι με τη γυναίκα που είναι μαζί σου, καθώς επίσης να τον πληρώνει ολόκληρο εκείνη. Μαγκιά είναι να αργείς στο ραντεβού σου, αλλά μαγκιά είναι και το να είσαι συνεπής. Μαγκιά είναι να προσπερνάς τους άλλους στο φανάρι, αλλά μαγκιά είναι και να περιμένεις τη σειρά σου. Μαγκιά είναι να παίζεις στο χρηματιστήριο, μαγκιά είναι και να μην παίζεις. Μαγκιά είναι να απατάς τη γυναίκα σου, χωρίς να το καταλαβαίνει, μαγκιά είναι να την απατάς και να της το δείχνεις κατάμουτρα, μαγκιά και να

μην την απατάς. Μαγκιά είναι να κλέβεις την Εφορία, μαγκιά είναι και να μην την κλέβεις. Μαγκιά είναι να οδηγείς μεθυσμένος, μαγκιά είναι και να μην πίνεις, όταν πρόκειται να οδηγήσεις. Μαγκιά είναι να μην ανέχεσαι τους πρόσφυγες, μαγκιά είναι και να τους αποδέχεσαι.

Η μαγκιά, ως τέλειο άλλοθι, καταφέρνει να κάνει κάθε άνδρα να αισθάνεται σημαντικό και, συγχρόνως, να του παρέχει πλήρη δικαίωση. Καμία επιλογή δεν μπορεί να είναι λανθασμένη, όταν έχει γίνει χάρin της μαγκιάς, οποιοδήποτε και αν είναι το τίμημα που πληρώνεται. Επιπλέον, η μαγκιά δεν επιτρέπει να φανεί καμιά αντίφαση μέσα στο ίδιο άτομο.

Εάν κάποιος, όμως, έρθει αντιμέτωπος με έναν άλλο άνδρα, ο οποίος αισθάνεται μάγκας για τους τελειώς αντίθετους λόγους, τότε η αντίφαση φαινομενικά αίρεται, διότι ο άλλος δεν είναι αληθινός μάγκας, αλλά ψευτόμαγκας. Με αυτή τη διαδικασία, μπορεί κάποιος, όχι μόνο να αισθάνεται μάγκας, αλλά και μοναδικός. Σκοπός, όμως, της μεταμόρφωσης σκέψης είναι να ανιχνεύει τις διαδικασίες παραγωγής των στερεοτύπων και να αναδεικνύει τις αντιφάσεις που συγκαλύπτουν.